

EESC Info

European Economic and Social Committee

A bridge between Europe and organised civil society

March 2024 | LV

Available Languages:

ES	BG	CS	DA	EN	DE	ET	FR	EL	HR	IT	LV	LT	HU	MT	NL
PL	PT	FI	RO	SK	SL	SV									

REDAKTORA SLEJA

Redakcijas sleja

Cienījamie lasītāji!

Šajā izdevumā vēlos vērst jūsu uzmanību uz ļoti svarīgu pasākumu, ko marta sākumā EESK organizēja un uzņēma savās telpas, proti, Pilsoniskās sabiedrības nedēļu.

Brīdī, kad līdz Eiropas Parlamenta vēlēšanām ir atlikušas mazāk nekā 100 dienas, Pilsoniskās sabiedrības nedēļa EESK bija vienreizēja izdevība pulcēt cilvēkus no visām sabiedrības grupām, lai apspriestu, kas viņiem ir svarīgi un kādu Eiropas nākotni viņi vēlas. Vairāk nekā 800 pārstāvju no pilsoniskās sabiedrības organizācijām un jauniešu grupām visas nedēļas garumā ģenerēja idejas, lai formulētu svarīgāko vēstījumu un cerības, ko paziņot nākamajiem ES līderiem. Vēstījums, ko esmu apņēmis nodot tālāk, ir skaidrs: cilvēki vēlas lielāku demokrātiju un jauniešu līdzdalību, mazāk viltus ziņu, kā arī ekonomiku, kas darbojas ikviena labā. Eiropa nevar atļauties ignorēt viedokli, ko pauž pilsoniskā sabiedrība – mūsu demokrātijas īstenā sargātāja.

Pilsoniskās sabiedrības nedēļā gūtās atziņas tiks izmantotas EESK rezolūcijā par Eiropas Parlamenta vēlēšanām. Informāciju par pirmajiem Pilsoniskās sabiedrības nedēļas secinājumiem varat atrast [EESK tīmekļa vietnē](#).

Gatavojoties vēlēšanām, paredzēts arī stiprināt attiecības ar Eiropas Parlamentu. 27. februārī kopā ar Eiropas Parlamenta priekšsēdētāju *Roberta Metsola* parakstījām saprašanās memorandumu, lai padziļinātu abu iestāžu sadarbību, kuras mērķis ir popularizēt Eiropas Parlamenta vēlēšanas, palielināt vēlētāju aktivitāti, it īpaši neaktīvu balsstiesīgo un pirmreizējo vēlētāju vidū, un apkarot manipulāciju ar informāciju. EESK pilnībā mobilizēs savu plašo tīklu, kas aptver visu Eiropas Savienību un kurā ir pārstāvēti darba devēji, darba ņēmēji un pilsoniskās sabiedrības organizācijas, lai tie varētu pilnvērtīgi pildīt savu lomu. Vienošanās ir būtisks solis, kas radīs 2024. gada Eiropas

Parlamenta vēlēšanām nepieciešamo impulsu.

EESK cenšas stiprināt pilsoniskās sabiedrības organizācijas ne tikai Eiropas Savienībā, bet arī ārvalstīs. Februārī mēs oficiāli uzsākām Paplašināšanās kandidātvalstu locekļu iniciatīvu, kas ir pagrieziena punkts EESK vēsturē. Iniciatīvu, kas paredz kandidātvalstu pārstāvjus iesaistīt EESK darbā, ļoti atzinīgi novērtēja Eiropas Komisijas priekšsēdētājas vietniece *Vera Jourova*, Melnkalnes premjerministrs *Milojko Spajić* un Albānijas premjerministrs *Edi Rama*, kuri piedalījās iniciatīvas atklāšanā. No paplašināšanās kandidātvalstīm kopā tika izraudzīts 131 loceklis dalībai pilsoniskās sabiedrības ekspertu grupā, kura turpmākajos mēnešos dos ieguldījumu Komitejas darbā. Mūsu kopīgais mērķis ir panākt, lai visas kandidātvalstis pakāpeniski tuvinātos Eiropas Savienībai un, sarunām turpinoties, arvien vairāk tajā integrētos.

Lai demokrātija darbotos labi, ir vajadzīga dinamiska pilsoniskā sabiedrība un spēcīgs sociālais dialogs. Kandidātvalstu uzņemšana ir pozitīvs un loģisks solis Eiropas demokrātijas labā.

Oliver Röppe

EESK priekšsēdētājs

TURPMĒKIE NOTIKUMI

2024. gada 25. marts

[Pilsoniskās sabiedrības un līdzdalības demokrātijas stiprināšana ES: turpmākie pasākumi](#)

2024. gada 18. aprīlis

[Pilsoņi var novērst dezinformāciju \(2024\)](#)

2024. gada 24.–25. aprīlis

EESK plenārsesija

BEZ APLINKIEM!

Mūsu viesis ir EESK loceklis un ziņotājs atzinumam “Demokrātijas aizsardzības tiesību aktu kopums” *Christian Moos*. Rakstā viņš min iemeslus, kādēļ EESK neatbalsta Komisijas priekšlikumu par tiesību aktu kopumu, kas radīja diezgan lielu satraukumu, kad tas beidzot tika publicēts pagājušā gada decembrī.

DEMOKRĀTIJAS AIZSARDZĪBAS PAKETE: KOMISIJAI BŪTU JĀATSAUC DIREKTĪVA

Christian Moos

Bažas par naidīgu valstu, piemēram, Krievijas, kaitīgu ietekmi ir pilnīgi pamatotas. Ir bijuši daudzi piemēri, kā galēji labējām partijām izsniegti izdevīgi aizdevumi, piešķirti amati uzraudzības padomēs bijušajiem politiķiem, ienesīgi līgumi apšaubāmiem uzņēmējiem un finansējums šķietamām nevalstiskajām organizācijām.

Tāpēc mums patiešām jābūt ļoti modriem, ņemot vērā Eiropas Parlamenta vēlēšanas. Tomēr, neraugoties uz dažiem labiem ieteikumiem dalībvalstīm, Demokrātijas aizsardzības pakete ir iesniegta pārāk vēlu.

Vispirms Komisija šo paketi iesniedza novēloti. Pēc tam 2023. gada vasaras sākumā tā šo paketi atlika uz vairāk nekā pusgadu, jo izskanēja ļoti skaļa un, pirmām kārtām, vienprātīga kritika par tiesību akta priekšlikumu, ko bija paredzēts iekļaut paketē.

Tomēr decembrī publicētais tiesību aktu kopums apstiprināja visnelabvēlīgākās bažas. Ierosinātā direktīva stigmatizētu NVO, kuras saņem finansējumu no trešo valstu, piemēram, ASV, valdībām. Pats par sevi priekšlikums kalpo kā attaisnojums autoritārām valdībām, kuras izmanto ārvalstu agentu likumus, lai mēģinātu apklusināt jebkuru demokrātisko opozīciju.

Turklāt direktīvā sniegtās definīcijas ir neskaidras, un faktiskajiem Maskavas aģentiem ir atstātas milzu "spraugas". Organizētas pilsoniskās sabiedrības pārstāvji uzdod jautājumu, kāpēc Komisija neveido vispārēju pārredzamības reģistru, kas aptvertu visus interešu pārstāvjus un būtu saderīgs ar spēkā esošajiem tiesību aktiem valstu līmenī, kā arī radītu skaidru un drošu juridisko pamatu visām ieinteresētajām personām.

Komisijai šis direktīvas projekts būtu jāatsauc un 2025. gadā jāīsteno visaptverošāka pieeja tās pēctecim, kas nekalpotu kā instruments demokrātijas ienaidnieku rokās.

VIENS JAUT?JUMS...

Mūsu rubrikā *“Viens jautājums...”* EESK loceklis un ziņotājam Florian Marin, kas izstrādāja EESK atzinumu *“ES meži - jauns ES mežu monitoringa satvars un stratēģiskie plāni”*, lūdzām pastāstīt par EESK prasībām attiecībā uz šo satvaru, ņemot vērā mežu nozīmi ES klimata un ilgtspējības mērķu sasniegšanā.

JAUNAJAM ES MEŽA MONITORINGA SATVARAM J?B?T ILGTSP?J?GAM UN V? RSTAM UZ L?DZDAL?BU

Florian Marin

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja uzskata, ka jaunajam ES meža monitoringa satvaram jābūt ilgtspējīgam, rentablam un praktiski īstenojamam. Tam jābūt arī savlaicīgam, drošam un aizsargātam, dinamiskam, iekļaujošam un vērstam uz līdzdalību, lai līdztekus labākai plānošanai un uz pierādījumiem balstītai politikas veidošanai nodrošinātu ciešu zinātnes un prakses sadarbību.

Ir ļoti svarīgi nodrošināt papildināmību un novērst tādu datu dublēšanos, kuri jau tiek vākti saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem, piemēram, klimata un gaisa politikas, biodaudzveidības regulējuma un kopējās lauksaimniecības politikas ietvaros.

Klimata pārmaiņu jomā līdztekus datiem par lauku attīstību, aprites ekonomiku un zinātnes datiem vajadzīgi ilgtermiņa dati. Ir svarīgi nodrošināt sadarbību un vienādu granularitātes, tehnoloģijas un biežuma līmeni, īpaši tad, ja visās ES dalībvalstīs tiek vākti papildinoši dati. Pastāvīgi jā rūpējas par administratīvā sloga samazināšanu un pārmērīgas birokrātijas novēršanu, piemēram, vairākkārtēju datu vākšanu un ziņošanu. Vienlīdz liela nozīme jāpiešķir ekonomiskajiem, sociālajiem un vides datiem par mežiem.

Nav iespējams pārvērtēt to, cik svarīgi ir ievērot privātīpašuma tiesības un datu īpašumtiesības, it īpaši saskaņā ar subsidiaritātes principu. Meža datu infrastruktūrā primārām jābūt sabiedrības interesēm.

Katrā ES dalībvalstī, kas gūst labumu no mežiem, vajadzētu būt izstrādātam ilgtermiņa meža plānam, kurš papildinātu citas meža un koksnes stratēģijas un pilnībā atbilstu ilgtermiņīgas attīstības mērķiem. Ņemot vērā mežu daudzveidīgās vērtības, meža plānu struktūrā būtu jāiekļauj sociālie un ekonomiskie aspekti, kā arī jānodrošina partnerības princips un pilsoniskās sabiedrības iesaistīšana ilgtermiņa meža plānu izstrādē un īstenošanā.

Būtu jāstiprina Mežsaimniecības pastāvīgās komitejas loma, un tajā būtu jāiesaista attiecīgie pilsoniskās sabiedrības dalībnieki.

PĀRSTEIGUMA VIESIS

Mūsu pārsteiguma viesis ir Eiropas pilsoņu iniciatīvas vēstnieks **Bruno Kaufmann**. Šī iniciatīva ideālā gadījumā dod ES pilsoņiem iespēju ierosināt jaunus ES tiesību aktus. Viņš runā par to, kāpēc Eiropas pilsoņu iniciatīva ir ļoti svarīga un kāpēc kādu dienu, ja tā būs sekmīga, to varēsim uzskatīt par vienu no apbrīnojamākajiem demokrātijas sasniegumiem kopš 20. gadsimtā pieņemtā revolucionārā lēmuma iedibināt vispārējas un vienlīdzīgas vēlēšanas.

Bruno Kaufmann ir zviedru politikas zinātnieks un žurnālists, kura darbi par mūsdienu tiešo un pārstāvības demokrātiju publicēti vairāk nekā 40 valodās. Viņš ir Šveices Raidorganizācijas Starptautiskā dienesta SWI (swissinfo.ch) korespondents pasaules demokrātijas jautājumos un ziņo par stāvokli Ziemeļeiropā. Bruno ir tādu demokrātijas atbalsta organizāciju kā Initiative and Referendum Institute, Democracy

International un Democracy International and the Global Forum on Modern Direct Democracy līdzdibinātājs un valdes loceklis. Viņš ir Šveices Demokrātijas fonda direktors starptautiskās sadarbības jautājumos.

BRUNO KAUFMANN: KĀPĒC EIROPAS PILSO ?U INICIATĪVA IR DAUDZ SVARĪGĀKA, NEK ? MŪS VARĒTU DOMĒT

Ir daudz, par ko sūdzēties saistībā ar demokrātijas stāvokli kopumā un it īpaši par Eiropas pilsoņu iniciatīvu (EPI).

Saskaņā ar jaunāko "[Pasaules demokrātijas ziņojumu](#)", ko 7. martā iesniedza "Varieties of Democracy", to cilvēku īpatsvars, kuri dzīvo demokrātijas apstākļos, ir samazinājies līdz līmenim, kurā bijām pirms gandrīz 40 gadiem. Lai gan šogad visā pasaulē vēlēšanās var balsot vairāk cilvēku nekā jebkad agrāk, daudzas valstis, kas rīko šīs vēlēšanas, kļūst autokrātiskākas.

Sūdzības tika uzklautas arī pirmajā [Pilsoniskās sabiedrības nedēļā](#), ko marta sākumā rīkoja Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja. Šīs sūdzības attiecās uz Eiropas pilsoņu iniciatīvu, kas ir pirmais tiešais

pārrobežu demokrātijas instruments pasaulē. "Pārāk sarežģīti", "pārāk nepievilcīgi", "nepietiekama uzticēšanās", "neefektīvi" un "maz zināmi" bija tikai dažas no pilsoniskās sabiedrības, mediju, akadēmisko aprindu un EPI pārvaldības ieinteresēto personu atsauksmēm.

Manuprāt, ka šie ļoti kritiskie vērtējumi ir pārāk atturīgi – un arī pārāk piesardzīgi un mēreni savas kritikas ziņā. Demokrātijai vajadzētu dominēt pasaulē. Lai to panāktu, mums kā pilsoņiem un balssstiesīgiem vēlētājiem uz šīs planētas tagad ir jāsasniedz vairāk nekā ir sasniegts pašlaik.

Tas nozīmē, ka ir jādara vairāk nekā tikai aizstāvēšanās pret bailēm, mūsdienu diktatoriem un viņu kliķēm. Mums ir jāveic daudz lielāki soļi uz priekšu. Šāds solis būtu Eiropas pilsoņu iniciatīvas turpmāka attīstība.

Jo ko mums piedāvā EPI? Trīs lietas. Tiesības, instruments un rīks, kāds vēl nekad nav bijis nevienā citā laikā un nevienā citā pasaules vietā. Tā ir sarežģīta un visaptveroši izstrādāta, digitāla, tieši demokrātiska, transnacionāla, tai ir atbalstoša infrastruktūra, un tā tiek labi izmantota.

Kopš 2012. gada EPI ir izveidota, ieviesta, praktizēta un uzlabota, tādējādi apliecinot, ka demokrātisko telpu var paplašināt un nostiprināt pat vissarežģītākajos apstākļos.

Cerams, ka agrīnajā 13 gadu vecumā izlutinātais bērns kļūs par apņēmīgu pusaudzi, kurš varēs parādīt Eiropai un pasaulei, ko viņš spēj. Un mums ir vajadzīgs šis jaunais, pirmatnējais spēks, lai izlēmīgi atdzīvinātu nacionālo valstu un Eiropas Savienības birokrātisko struktūru iesīkstējušo mentalitāti.

Teiksim skaidri – mums nav pastāvīgi un neatlaidīgi jāatjauno demokrātiskas kopdzīves formas, kas bieži vien ir saistītas ar inovācijas nosaukumu. Tā vietā mums sevi jāveltī Eiropas pilsoņu iniciatīvai, lai nodrošinātu, ka šīs desmitgades beigās tā sasniedz 16 vai vismaz 18 gadu vecumu.

Ko tas nozīmē? Līdz 2028. vai 2030. gadam ir jānotiek divām svarīgām pārmaiņām. Pirmkārt, EPI darba kārtības noteikšanas pilnvaras ir jāvienādo ar Eiropas Parlamenta pilnvarām. Citiem vārdiem sakot, eiropiešiem vajadzētu būt iespējai ierosināt tiesību aktus un citas valdības darbības tāpat kā to var darīt

ievēlētie Eiropas Parlamenta deputāti.

Otrkārt, ES pilsoņiem līdz šīs desmitgades beigām vajadzētu būt iespējai ierosināt ne tikai tiesību aktus, bet arī Eiropas mēroga tautas nobalsošanas par būtiskiem jautājumiem, ko bieži vien vienkārši sauc par referendumiem. Eiropas mēroga referendums nav jauna ideja, bet gan ideja, kura ir nobriedusi, pateicoties EPI piedzimšanai un agrīnajai jaunībai.

Ja saistībā ar EPI varēs veidot šāda veida nākotni, cilvēki atskatīsies uz šo instrumentu un šoreiz uz kā uz tādu, kas ir viens no vispārliciecināmajiem demokrātiskajiem sasniegumiem kopš pārrāvuma attiecībā uz vispārējām un vienlīdzīgām vēlēšanām 20. gadsimtā.

EIROPAS PARLAMENTA (EP) VĒLŠANAS 2024. GADA 6.–9. JŪNIJĀ: ES BALSOŠU. UN JŪS?

Mūsu jaunajā sadaļā “Es balsošu. Un jūs?”, ko publicēsim līdz 2024. gada jūnijam, iepazīstinām ar mūsu viesu viedokli par to, kā un kāpēc piedalīties Eiropas Parlamenta vēlēšanās. Šajā izdevumā mūsu viesi ir 19 gadus veca studente no Grieķijas Konstantina Manoli, kura piedalījās šā gada pasākumā “Jūsu Eiropa, jūsu lēmumi”.

Savu nozīmīgāko jaunatnes pasākumu EESK pirmo reizi rīkoja Pilsoniskās sabiedrības nedēļā, un tas pulcēja vairāk nekā 100 ES, kandidātvalstu un Apvienotās Karalistes jauniešu, kuri debatēja par demokrātiju un Eiropas nākotni.

Konstantina Manoli studē svešvalodas un rakstisko un mutisko tulkošanu Jonijas Universitātē Grieķijā. Viņa ir aizrautīga valodniece, kuru interesē politiskas debates un globāli jautājumi.

IESPĒJU NODROŠINĀŠANA JAUNATNEI: GADOS JAUNO VĒLĒTĀJU BĒTISKĀ LOMA DEMOKRĀTIJAS VEIDOŠANĀ

Konstantina Manoli

Nevaram noliegt, ka balsstiesību izmantošana ir ļoti iedarbīgs līdzeklis viedokļu paušanai un politikas ietekmēšanai. Faktiski visās vēlēšanās mēs visi izraugāties mūsu viedokļa paudējus, cilvēkus, kurus mēs personīgi uzskatām par piemērotākajiem mūsu pašu, mūsu uzskatu un vērtību sistēmu pārstāvjiem. Tomēr ļoti bieži vairums cilvēku, it īpaši mēs, jaunieši, mēdz ignorēt balsstiesību spēku.

Mēs aizrautīgi paužam vēlmi mainīt pasauli, radīt labāku nākotni mums visiem un nākamajām paaudzēm. Tomēr kaut kur šā procesa vidū jūtam, ka mūsu viedokļi, vērtības un ideāli vairs nav svarīgi vai ka mums nav varas, un mēs padodamies.

Būdama jauna sieviete no Grieķijas, es patiešām zinu, kādas sajūtas tad mūs pārņem. Man pazīstama vilšanās, kad mūsu viedokļi netiek uzklauti, mūsu tiesības tiek pārkāptas un pārņem bezpalīdzības sajūta, kas rodas, kad šķiet, ka vairāk neko nevaram darīt. Dažkārt, neraugoties uz mūsu pūliņiem, viss nerisinās, kā plānots. Tieši šajos brīžos, kad esam šo vērtīgo centienu iztukšoti, bieži aizmirstam pamatpatiesību — mūsu balsojums ir mūsu pašu spēks! *Barack Obama* reiz teica: “Nav nenozīmīgu balsojumu.”

Diemžēl tā ir ne tikai mana, proti, jaunas grieķietes pieredze. Patiesībā šāds noskaņojums pārņēmis daudzus cilvēkus neatkarīgi no viņu vecuma, etniskās piederības, dzimuma, reliģijas vai personiskajiem apstākļiem.

Balsošana ir mūsu kopīgais viedoklis par mums vēlamās nākotnes veidošanu. Pašiem ķeroties pie lietas, nodrošinām, ka mūsu sapņi un vērtības tiek atspoguļoti lēmumos, kas veido mūsu sabiedrību. Mums jārikojas, mums jāiet vēlēt, jo mūsu balsojums ir izšķirošs faktors, kas paver durvis uz nākotni, kurā tiek uzklauts kompetentu jauniešu viedoklis.

Un atcerieties *John Lewis* viedos vārdus: “Kas gan vēl, ja ne mēs? Kad gan vēl, ja ne tagad?”

EESK JAUNUMI

Paplašināšanās: EESK savā darbā iesaista ES kandidātvalstu pārstāvjus

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) 15. februārī oficiāli uzsāka iniciatīvu, kuras mērķis ir Komitejas darbā iesaistīt pilsoniskās sabiedrības pārstāvjus no ES kandidātvalstīm. Kopumā tika izraudzīts 131 [loceklis no paplašināšanās kandidātvalstīm](#), lai veidotu grupu ar pilsoniskās sabiedrības ekspertiem, kas piedalīsies Komitejas darbā. Tādējādi EESK kļūs par pirmo iestādi, kas atvērs durvis ES kandidātvalstīm.

Šī iniciatīva ir EESK priekšsēdētāja Oliver Röpke [politiska prioritāte](#). Tā izveido jaunus standartus kandidātvalstu iesaistīšanai ES darbībās, veicinot to pakāpenisku un praktisku integrāciju ES.

Iniciatīva tika atklāta EESK plenārsesijā, kurā ar uzrunām uzstājās Eiropas Komisijas priekšsēdētājas vietniece **Věra Jourová**, Melnkalnes premjerministrs **Milojko Spajić** un Albānijas premjerministrs **Edi Rama**. Viņiem tiešsaistē pievienojās pilsoniskās sabiedrības pārstāvji no deviņām ES kandidātvalstīm (Albānijas, Bosnijas un Hercegovinas, Gruzijas, Moldovas, Melnkalnes, Ziemeļmaķedonijas, Serbijas, Turcijas un Ukrainas) un citi paplašināšanās kandidātvalstu locekļi, kuri visi pirmo reizi piedalījās EESK plenārsesijas debatēs.

Šajā nozīmīgajā pasākumā **priekšsēdētājs O. Röpke** uzsvēra: “Mēs vairs nevaram turēt kandidātvalstis uzgaidāmajā telpā. Tāpēc EESK ir nolēmusi atvērt durvis kandidātvalstīm un savā darbā iesaistīt to pārstāvjus — paplašināšanās kandidātvalstu locekļus.”

Premjerministrs **M. Spajić** sacīja: “Mēs augstu vērtējam šos pakāpeniskās integrācijas aspektus. Mēs neuzskatām, ka šis statuss aizstāj pilntiesīga locekļa statusu, bet gan ir veids, kā sagatavot gan Rietumbalkānu reģiona valstis (saskaņā ar nopelnos balstītu pieeju), gan Eiropas Savienību integrācijai.

Premjerministrs E. Rama paziņoja: “Esmu pārliecināts, ka tam, kas notiek šeit, būtu jānotiek arī Eiropas Parlamentā, Eiropas Komisijā un Eiropadomē. Tas ir vienīgais veids, kā iekļaut visas vēsmas un ievadīt ļoti konkrētu enerģiju”.

Eiropas Komisijas priekšsēdētājas vietniece jautājumos par vērtībām un pārredzamību **Věra Jourová** sacīja: “Paplašināšanās ir mūsu abpusējās interesēs. Tas joprojām ir Savienības ģeostratēģisks ieguldījums. Tāpēc mēs atbalstām šīs iniciatīvas uzsākšanu un visus pārējos, kas palīdz mūsu partnervalstīm sekmīgi īstenot reformas, kuru rezultātā tiek veidota labāka ekonomika un spēcīgāka demokrātija.”

Pilns ekspertu grupā iekļauto paplašināšanās kandidātvalstu locekļu saraksts ir pieejams [šeit](#). (at)

Pilsoniskās sabiedrības nedēļa: Eiropas pilsoniskās sabiedrības nosaukums ES līderu darba kārta

No 4. līdz 7. martam Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) pirmo reizi rīkoja Pilsoniskās sabiedrības nedēļu, kurā pulcējās vairāk nekā 800 pārstāvju no pilsoniskās sabiedrības organizācijām un jauniešu grupām, lai apspriestu gaidāmās vēlēšanas un ES nākotni. Apspriežu secinājumus iekļaus EESK jūlija rezolūcijā, kurā tiks izklāstīts, ko pilsoniskā sabiedrība sagaida no Eiropas Parlamenta un Komisijas jaunās vadības.

Ar piecām lielām iniciatīvām – [Pilsoniskās sabiedrības dienām](#), [Eiropas pilsoņu iniciatīvas dienu](#), pasākumu “Jūsu Eiropa, jūsu lēmumi” (YEYS), [balvu pilsoniskajai sabiedrībai](#) un [Žurnālistu semināru](#) – Pilsoniskās sabiedrības nedēļas mērķi ir:

- dot pilsoņiem iespēju mijdarboties ar Eiropas Savienību un īstenot savas demokrātiskās tiesības;
- pamanīt un novērst draudus demokrātijai mūsu vārtībām, piemēram, dezinformāciju un viltotāju apšaubu;
- apkopot pilsoniskās sabiedrības ieteikumus, lai tos varētu iekļaut turpmākajos ES plānos.

[Pirmais ieskats](#) vēstījumā, ko pilsoniskās sabiedrības organizācijas adresējušas jaunajiem ES līderiem, liecina, ka īpaši svarīga ir atsaucīga pārvaldība, iekļaujoša politika un ilgtspējīga nākotne visiem eiropiešiem.

Cīņa pret dezinformāciju

Eiropas Parlamenta vēlēšanu priekšvakarā jaunatnes pārstāvji un žurnālisti pauda bažas par straujo dezinformācijas izplatīšanos un aizvien lielāko polarizāciju tiešsaistē, uzsverot, ka ir vajadzīgs stabils tiesiskais regulējums. Pilsoniskā sabiedrība aicina valdības, skolas un tehnoloģiju uzņēmumus sadarboties, lai sekmētu digitālo prātību un tādējādi arī zināšanām bagātu un iekļaujošu tiešsaistes vidi.

Ekonomika, kas darbojas cilvēku un planētas labā

Pilsoniskās sabiedrības pārstāvji mudināja pāriet no modeļiem, kas koncentrējas uz izaugsmi, uz holistisku pieeju, kuras prioritāte ir labbūtība, labklājība un planētas iespēju robežas. Tāpat arī jaunatnes organizācijas izteicās, ka ir vajadzīga uzņēmumu ilgtspējas direktīva, un ierosināja ieviest īpašus nodokļus videi kaitīgām precēm.

Dalībnieki arī uzsvēra ES lomu digitālajā pārveidē un mudināja to uzņemties ētisku vadību mākslīgā intelekta jomā un labāk izglītēt iedzīvotājus. Šo pasākumu mērķis ir nodrošināt atbildīgu ekonomikas izaugsmi un vairot iedzīvotāju spējas orientēties mainīgajā tehnoloģiskajā vidē.

Nodrošināt iespējas jauniešiem

Pilsoniskās sabiedrības pārstāvji uzstāja, ka jauniešiem jādod vairāk iespēju veidot Eiropas nākotni. Viņi aicināja ieviest “jaunatnes testu” visām ES politikas jomām, lai novērtētu to ietekmi uz jaunākajām paaudzēm. Jauniešu grupas ierosināja arī paredzēt jauniešu kvotas Eiropas Parlamentā, lai uzlabotu pārstāvību.

Stiprināt demokrātiju

Dalībnieki aicināja veidot noturīgāku un iekļaujošāku demokrātiju un it īpaši – strukturētu pilsonisko dialogu visos pārvaldības līmeņos. Šāda dialoga mērķis apvienojumā ar spēju veidošanu ir stiprināt pilsonisko sabiedrību ES kandidātvalstīs, veicinot drošu un labvēlīgu vidi pilsoniskās sabiedrības uzplaukumam Eiropā.

Iet tālāk par tikai ierosinājumiem

Pasākuma nedēļā atklājās Eiropas pilsoņu iniciatīvas (EPI) stiprās un vājās puses. Tika atzīti EPI panākumi, taču pausta arī neapmierinātība par nepietiekamu reakciju no ES iestāžu puses. Izskanēja aicinājumi sniegt uz EPI atbildi pēc būtības, veicināt spēcīgākas partnerības un pavērt iedzīvotājiem līdzdalības iespējas, apmainoties ar paraugpraksi.

Skats nākotnē

Minētie ieteikumi tiks izmantoti gaidāmajā EESK rezolūcijā, kurā būs izklāstīts, ko pilsoniskā sabiedrība gaida no nākamā Eiropas Parlamenta un Komisijas. (gb)

Īrijas “Third Age Foundation” saņēma EESK balvu, kas šogad pilsoniskajai sabiedrībai tiek piešķirta par psihoemocionālās veselības veicināšanu

EESK, piešķirot balvu pilsoniskajai sabiedrībai, godina bezpeļņas projektus, ko īsteno privātpersonas, pilsoniskās sabiedrības organizācijas un uzņēmumi. Katru gadu tiek izvēlēts cits temats, kas aptver svarīgu EESK darba jomu. Pilsoniskās sabiedrības 14. balvu, kas veltīta psihoemocionālajai veselībai, saņēma Īrijas “Third Age Foundation” un tā sociālās iesaistes tīkls “AgeWell”, kas cīnās pret vientulību vecumdienās.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) 7. martā apbalvoja piecas bezpeļņas organizācijas par izcilo ieguldījumu cīņā pret psihoemocionālās veselības traucējumiem, kuru izplatība Eiropas Savienībā ir ievērojami palielinājusies.

Balva 50 000 EUR apmērā tika sadalīta starp pieciem uzvarējušajiem projektiem.

Īrijas labdarības fonds [Third Age Foundation](#) ieguva pirmo balvu 14 000 apmērā.

Katrs no četriem pārējiem uzvarētājiem saņēma 9000 EUR:

- 2. vieta: **Pro Lapinlahti asociācija** (SOMIJA) par tās izveidoto kopienas centru [Lapinlahden Lähde](#)
- 3. vieta: [Integra](#) (SLOVĀKIJA), par iniciatīvu **“Crazy? So what!”**
- 4. vieta: [Lilinkoti Foundation](#) (SOMIJA), par tās izveidotajām spēlēm [The World of Recovery](#)
- 5. vieta: [Animenta](#) organizācija (ITĀLIJA), par projektu **“Telling Stories for Good”**.

PIRMĀS VIETAS IEGUVĒJS

Ar savu sociālās iesaistes tīklu **“AgeWell”** Īrijas labdarības fonds **“Third Age Foundation”** palīdz vecāka gadagājuma cilvēkiem, kuri jūtas izolēti, ievainojami un neaizsargāti. Viņu **unikālais pakalpojums ir balstīts uz kopienas atbalstu: cilvēki, kas vecāki par 50 gadiem, sniedz atbalstu vecāka gadagājuma cilvēkiem, kuri ir pakļauti riskam un kuriem ir vajadzīga palīdzība.** **“AgeWell”**, veicot apmeklējumus mājās un izmantojot viedtālruņos pieejamu anketu par psihoemocionālo veselību, piedāvā personīgu un emocionālu atbalstu un agrīnā posmā identificē veselības apdraudējumus.

CITI BALVAS IEGUVUŠIE PROJEKTI

Otrā vieta tika piešķirta Somijas apvienībai **“Pro Lapinlahti”** un tās kopienas centram **“Lapinlahden Lähde”** jeb “Lapinlahti pavasaris”. Centrs, kas izveidots, renovējot Helsinku Lapinlahti slimnīcu, organizē dažādus darbseminārus un pasākumus, kas saistīti ar zināšanām par psihoemocionālo veselību, un tas katru gadu uzņem 50 000 apmeklētāju. Tas ir pasludināts par zonu, kas ir brīva no diagnozes, un ļauj ikvienam izvairīties no stereotipiska novērtējuma, piedāvājot pilnvērtīgas iespējas, nevis patērētāismu.

Trešajā vietā ir Slovērijas organizācija **“Integra”** ar savu iniciatīvu **“Crazy? So what!”**, kas sagrauj stereotipus, veicinot jauniešu līdzjūtīgu izpratni par psihoemocionālo veselību. Tas sniedz tiešu ieskatu par to, kas ir slikta psihoemocionālā veselība un kāds ir ceļš uz atveseļošanos.

Ceturtās vietas ieguvējs, **Somijas “Lilinkoti” fonds**, atbalsta psihoemocionālo veselību, izmantojot savas inovatīvās un radošās spēles **“The World of Recovery”**. Spēles veicina psihoemocionālo atveseļošanos, izmantojot mērķus, kas iedvesmo veselīgu pašattēlu, personīgo autonomiju un aktīvu un jēgpilnu dzīvi. Pirmā ir nevardarbīga mobilā spēle, bet otrā ir lomu galda spēle, kurā var iegūt godalgas. Tās ir vērstas uz psihoemocionālo veselību un cilvēkiem, kuri atgūstas no pārmērīgas dažādu vielu lietošanas, un profesionāļiem, un tās ir brīvi izmantojamas.

Projekts **“Telling Stories for Good”** nodrošināja Itālijas bezpeļņas organizācijai **“Animenta”** **piekto vietu**. Īstenojot projektu, “Animenta” maina stereotipiskus vēstījumus par ēšanas traucējumiem, kas skar vairāk nekā četrus miljonus cilvēku Itālijā vien, no kuriem divi miljoni ir pusaudži. Tās profilakses un izpratnes veicināšanas programmas īsteno brīvprātīgie speciālisti tiešsaistē un skolās visā Itālijā.

EESK šā gada balvu izsludināja 2023. gada jūlijā. Veltīdama gada balvu šim svarīgajam jautājumam, EESK vēlas atzīt pilsoniskās sabiedrības būtisko lomu psihoemocionālās veselības traucējumu ārstēšanā un profilaksē. **Uzvarētāji tika izraudzīti no vairāk nekā 100** pieteikumiem, kas nāca no 23 dalībvalstīm.

Iepriekšējās balvas tēmas bija šādas: jaunatne un palīdzība Ukrainai, klimatrīcība, dzimumu līdztiesība, pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm un migrācija. 2020. gadā EESK balva pilsoniskajai sabiedrībai tika aizstāta ar vienreizēju Pilsoniskās solidaritātes balvu, kas bija veltīta cīņai pret Covid-19. (II)

EPI diena 2024: augstāki mērķi attiecībā uz pilsoņu iesaisti

Eiropas pilsoņu iniciatīvas (EPI) diena 2024 bija spēcīgs atgādinājums gan par EPI potenciālu, gan par tās ierobežojumiem. Atzīmējot iepriekšējo iniciatīvu sekmes informētības veicināšanā un sabiedrisko debašu rosināšanā, diskusijās atklājās arī neapmierinātība saistībā ar vajadzību pēc labākas ES iestāžu atsaucības un turpmākiem pasākumiem.

Svarīgākie secinājumi pēc EPI dienas:

- **Vairāk kā ieteikumi uz papīra.** Veiksmīgā EPI būtu automātiski jāpanāk, ka Komisija veic būtiskus pasākumus, tostarp sniedz konkrētas atbildes un, ja nepieciešams, izstrādā tiesību aktu priekšlikumus. Tas nodrošinātu tiešu ietekmi uz ES likumdošanu, veicinot jaipilnīgu dialogu starp iedzīvotājiem un iestādēm.
- **Stiprākas partnerības.** Izšķiroša nozīme ir sadarbībai. Iedzīvotāju viedokļa pastiprināšanai ir nepieciešama stratēģiska sadarbība starp organizatoriem, pilsonisko sabiedrību, plašsaziņas līdzekļiem un publiskajiem partneriem.
- **Pastāvīgi uzlabojumi.** EPI satvars nemitīgi attīstās. Izmantojot paraugpraksi un veicinot zināšanu apmaiņu starp ieinteresētajām personām, mēs varam stiprināt EPI procesu un dot iespēju vēl vairāk iedzīvotājiem aktīvi piedalīties.

EPI dod iespēju iedzīvotājiem lūgt ES rīkoties un ierosināt jaunu tiesību aktu kādā konkrētā jautājumā. Kad iniciatīva ir sasniegusi 1 miljonu parakstu, Komisija lemj par turpmāko rīcību. (gb)

“Jūs Eiropa, jūs lēmumi” 2024: jaunatnes prioritātes nākamajam ES sasaukumam

Vairāk nekā 100 jaunieši no Eiropas Savienības, kandidātvalstīm un Apvienotās Karalistes pulcējās pasākumā **“Jūs Eiropa, jūs lēmumi!”**, lai dalītos ar savu redzējumu un ieteikumiem par Eiropas Savienības nākotni. Tuvojoties ES vēlēšanām, 2024. gada pasākuma “Jūs Eiropa, jūs lēmumi” prioritāte ir cīņa pret līdzdalības samazināšanos un jauniešu iesaistes veicināšana.

Galvenie ieteikumi ir šādi.

1. Ieviest jauniešu kvotu Eiropas Parlamenta v?l?šan?m.
2. Pie?emt direkt?vu, ar ko atbalsta cilv?kties?bu un vides apsv?rumus pieg?des ??d?s un korporat?vaj?s darb?b?s.
3. Izveidot tiesisko regul?jumu soci?lajiem medijiem, lai c?n?tos pret polariz?ciju un dezinform?ciju.
4. Izstr?d?t standartiz?tu strat??iju seksu?lo un reprodukt?vo ties?bu jom?.
5. Izstr?d?t ?pašas nodok?u pamatnost?dnes attiec?b? uz klimatam kait?g?m prec?m, no ie??mumiem finans?jot klimatam draudz?gas iniciat?vas.

Šie priekšlikumi tiks nodoti ES iestādēm un politikas veidotājiem, un tie atbalstīs Pilsoniskās sabiedrības nedēļas rezultātus un EESK rezolūciju par gaidāmajām Eiropas Parlamenta vēlēšanām. (gb)

EESK aicina izstrādāt pilsoniskā dialoga stratēģiju

Debatēs ar Komisijas priekšsēdētājas vietnieci un demokrātijas un demogrāfijas komisāri Dubravku Šuicu EESK aicināja izstrādāt pilsoniskā dialoga stratēģiju, kas būtu pirmais solis ceļā uz pilsoniskās sabiedrības lomas stiprināšanu un iedzīvotāju līdzdalības palielināšanu ES politikas veidošanā.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) savus aicinājumus ir iekļāvusi atzinumā [“Pilsoniskā dialoga un līdzdalības demokrātijas stiprināšana ES: turpmākie pasākumi”](#), kas pieņemts īsi pēc debatēm EESK 15. februāra plenārsesijā.

Komiteja uzsvēra, ka ir steidzami jāpastiprina Līguma par Eiropas Savienību (LES) 11. panta īstenošana, saskaņā ar kuru iestādēm ir kopīga atbildība nodrošināt organizētas pilsoniskās sabiedrības aktīvu iesaisti ES tiesību aktu izstrādē.

Tas būtu jāuzskata par turpinājumu konferencei par Eiropas nākotni — nozīmīgai iniciatīvai un nozīmīgam demokrātiskam pasākumam, kas ietvēra virkni pilsoņu vadītu debašu par jautājumiem, kuri tieši ietekmē viņu dzīvi.

“Mēs visi varam piekrist, ka iedzīvotāju viedoklis ir jāuzklausā ne tikai vēlēšanu laikā. Mums, ES iestādēm un struktūrām, ir labāk jāiesaista pilsoniskā sabiedrība jēgpilnā dialogā, kas neaprobežojas tikai ar informēšanu un apspriešanos,” sacīja EESK priekšsēdētājs Oliver Röpke.

Lai veidotu pārredzamāku, iekļaujošāku un demokrātiskāku ES, ir vajadzīga lielāka pilsoniskā līdzdalība un spēcīga partnerība starp ES iestādēm un valstu pārvaldes struktūrām. “Mūsu kopīgie centieni nodrošinās, ka Eiropas Savienība joprojām ir cerību bāka un līdzdalības demokrātijas paraugs pasaulē,” uzsvēra komisāre D. Šuica.

Atzinuma sagatavotājs **Pietro Barbieri** norādīja: “Ar šo atzinumu EESK aicina Eiropas iestādes spert konkrētus soļus uz priekšu: pieņemt pilsoniskā dialoga stratēģiju, kas dotu iespēju izstrādāt rīcības plānu un iestāžu nolīgumu, kurā iesaistīti visi ES līmeņi. EESK apņemšanās liecina par neatliekamu vajadzību, no kuras nevar atteikties un kuru nevar atlikt.”

Līdzziņotāja **Miranda Ulens** piebilda: "Mums jau ir laba prakse sociālā dialoga jomā. Mūsu iesniegtie priekšlikumi nodrošinās iespēju uz klausīt arī citu leģitīmo un pārstāvības organizāciju viedokļus. Veidosim patiesu, demokrātisku Eiropu saviem iedzīvotājiem! #TogetherStrong!" (11)

Iepazīstieties ar izcilības līderiem: EESK un Eiropas Komisija vērš uzmanību uz profesionālo apmācību, lai novērstu darbaspēka trūkumu

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) un Eiropas Komisija 23. februārī rīkoja nozīmīgu Eiropas Prasmju gada pasākumu, kurā piedalījās vairāk nekā 400 jauniešu no visām ES dalībvalstīm un kura mērķis bija vērst uzmanību uz prasmēm, kas vajadzīgas pašreizējās un turpmākajās darbvietās.

Pasākumā "[Iepazīstieties ar izcilības līderiem](#)" piedalījās 35 gados jauni ES izcilības līderi no nesenojiem [WorldSkills](#) un [EuroSkills](#) konkursiem un no [Abylmpics](#) spēlēm (prasmju olimpiskās spēles cilvēkiem ar invaliditāti). Šo konkursu dalībnieki sacentās vairāk nekā 20 dažādās disciplīnās, piemēram, mobilajā robotikā, IKT, mehānikā, grafiskajā dizainā, autobūves tehnoloģijās un būvniecībā.

Izcilības līderi dalījās ar iedvesmojošiem stāstiem par sava mācību ceļa un karjeras virzību. Jauniešiem bija iespēja novērot tradicionālās un jaunās prasmes un uzzināt par tām īpašās demonstrācijās, kas bija veltītas tādām jomām kā floristika, automobiļu apgleznošana, robotika un virtuālā realitāte un ietvēra sarunas par robotsistēmas integrāciju, atmiņēšanas robotu Ukrainai un mašīnbūves datorprojektēšanu.

Pasākuma mērķis bija popularizēt ieguvumus un iespējas, ko piedāvā profesionālā izglītība un apmācība (PIA), it īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās un nākotnes darba pasaules kontekstā. PIA ir svarīga arī pašreizējos darbaspēka un prasmju trūkuma un prasmju neatbilstības apstākļos ES, jo vairāk nekā trīs ceturtdaļas uzņēmumu ziņo par grūtībām atrast darbiniekus ar nepieciešamajām prasmēm.

EESK priekšsēdētājs Oliver Röpke sacīja: "Prasmes ir svarīgs elements, kas ļauj jauniešiem attīstīties gan savā personīgajā dzīvē, gan karjeras gaitā. Tā kā notiek digitālā un zaļā pārkārtošanās, mēs ar prasmju palīdzību spējam ne tikai pielāgoties, bet arī veidot nākotnes darbvietas."

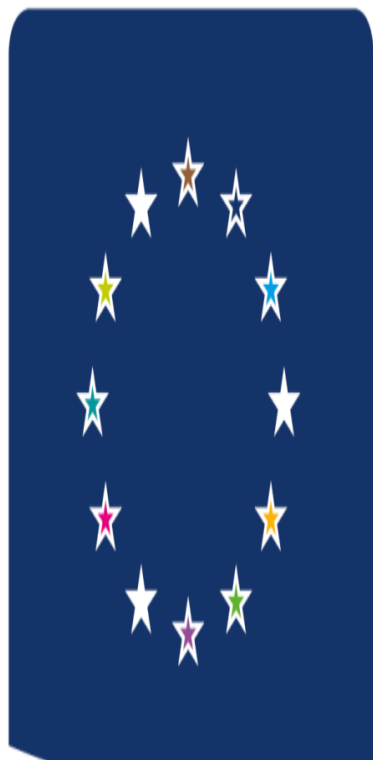
Darba un sociālo tiesību komisārs **Nicolas Schmit** teica: "Profesionālā apmācība piedāvā tik daudz iespēju mūsdienu darba tirgū. Esmu pārliecināts, ka PIA var palīdzēt novērst prasmju neatbilstību un darbaspēka trūkumu, kas kavē Eiropas rūpniecības attīstību."

Pasākums parādīja, ka PIA ir lieliska izvēle, kas piedāvā spēcīgas karjeras iespējas un ātrākas darba iespējas jauniešiem un arī pieaugušajiem, kuri vēlas mainīt darbu vai vienkārši uzlabot savu esošo prasmju kopumu. Tomēr daudziem topošajiem studentiem tā bieži ir otršķirīga izvēle. Eiropas Savienībā 2021. gadā tikai nedaudz vairāk nekā puse no visiem vidusskolas līmeņa studentiem apmācību ieguva programmās ar

profesionālo orientāciju.

2022. gadā gandrīz 80 % no nesenajiem PIA absolventiem izdevās atrast darbu, un ES mērķis ir līdz 2025. gadam sasniegt 82 % mērķrādītāju. (II)

Atjaunināta Eiropas demokrātijas pase

Mēģināt mainīt izglītības sistēmu? Problēmas ar saindētiem pārtikas produktiem? Vēlme pārvirzīt kravas no autoceļiem uz dzelzceļu? Vai arī problēmas reģistrēt savu uzņēmumu pāri robežām? ES pilsoņiem ir daudz tiesību, un viņi saskaras arī ar smagām izvēlēm, taču viņiem jāzina, kur un kā viņi var panākt pārmaiņas un kādas ir viņu iespējas.

Mūsu populārā Eiropas demokrātijas pase sniedz atbildes, un tā nupat ir atjaunināta! Pasē ir sniegtas faktu lapas, pamatinformācija, ceļveži un navigatori par visiem mūsdienu Eiropas demokrātijas aspektiem, tostarp līdzdalības resursu rīkkopa un detalizēta rokasgrāmata par Eiropas pilsoņu iniciatīvu (EPI).

[Jaunā versija](#) jau tagad ir pieejama vairākās valodās, un tuvākajās nedēļās pievienosim arī vairākās citās. (cw)

European Democracy
Passport

GRUPU JAUNUMI

Laiks plaša mēroga Eiropas aizsardzības rūpniecības programmai

Antonello Pezzini, EESK Rūpniecības pārmaiņu konsultatīvās komitejas delegāts un bijušais EESK Darba devēju grupas loceklis

Pagājušā gada janvārī Eiropas iekšējā tirgus komisārs Thierry Breton atkārtoti uzsvēra nepieciešamību konsolidēt iekšējo aizsardzības tirgu, lai garantētu mūsu drošību. “Mēs sākam ar munīciju Ukrainai”, viņš norādīja. “Mums tagad ir jāpaplašina šī pieeja, iekļaujot tajā plaša mēroga Eiropas aizsardzības rūpniecības programmu, kas spēj atbalstīt Eiropas rūpnieciskās bāzes paplašināšanu un attīstīt infrastruktūru, kas vajadzīga apstrīdēto teritoriju aizsardzībai.”

EESK ir bijusi iespēja vairākkārt atkārtot nepieciešamību atbalstīt **Eiropas aizsardzības rūpniecības attīstības programmas (EDIDP)** uzsākšanu, kuras mērķis ir izveidot sadarbaspējīgu un integrētu kopējo aizsardzības sistēmu.

Šis mērķis ir vēl jo steidzamāks, ņemot vērā pašreizējo ģeopolitisko situāciju, kas mūs mudina stiprināt Eiropas stratēģisko autonomiju aizsardzības jomā un attīstīt stabilu kopējo rūpniecisko un tehnoloģisko bāzi.

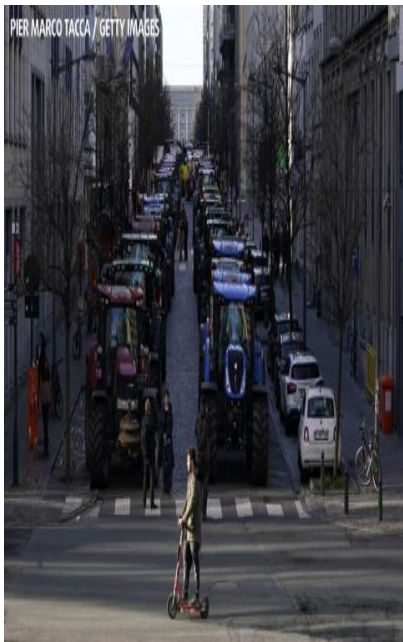
EDIDP būtu jāveido ar kopīgu stratēģisku redzējumu aizsardzības nozarei, kas var virzīties uz Eiropas ražotāju un lietotāju efektīvu integrāciju, iesaistot vismaz trīs dalībvalstis.

Ir pieaugoša nepieciešamība attiecībā uz to, ka sinerģijā un koordinācijā ar NATO un Aizsardzības ministru padomi Eiropas līmenī jārisina strukturēts dialogs, kas spētu nodrošināt ilgstošu politisko vadību un forumu apspriedēm un īstu Eiropas lēmumu pieņemšanai.

Ir jānodrošina šādi nosacījumi: līdzsvars starp lielajām un mazajām valstīm; tas, ka 20 % no iesaistītajiem uzņēmumiem ir mazāki uzņēmumi; kvalificēta personāla apmācība un jauni amatu profili; un to darbinieku pārkvalifikācija, kuru prasmes ir kļuvušas liekas vai novecojušas.

“Tagad ir pienācis laiks paplašināt un stiprināt šo pieeju, iekļaujot tajā plaša mēroga Eiropas aizsardzības rūpniecības programmu, kas spēj atbalstīt Eiropas rūpnieciskās bāzes paplašināšanu un attīstīt divējāda lietojuma produktus.” Tie ir produkti, tostarp programmatūra un tehnoloģijas, ko var izmantot gan civiliem, gan militāriem mērķiem un kas ietver produktus, kurus var izmantot ķīmisko vai bioloģisko ieroču un to nogādes līdzekļu projektēšanai, izstrādei, ražošanai vai lietošanai.

Antonello Pezzini rakstu pilnībā var izlasīt Darba devēju grupas informatīvajā biļetenā:
<https://europa.eu/!yKMPTk>.

No lauka l?dz dakš?m?

Zaļais kurss nav iespējams bez sociālā kursa

Materiālu sagatavojusi EESK Darba ņēmēju grupa

26. februārī lauksaimnieki un viņu traktori otro reizi dažās nedēļās protestējot bloķēja Briseles ielas. Eiropas kvartāla ielas krasā kontrastā ar ierastajiem uzvalkiem un sakoptām frizūrām pārņēma kravas automobiļi, traktori, siena un degošu riepu kaudzes. Sarežģītie iemesli lauksaimnieku protestiem ir dažādi – [sākot ar KLP un vides politiku un beidzot ar pilnīgi nesaistītiem jautājumiem](#).

Patiesībā Eiropas lauki ir grūtā situācijā un tādā ir bijuši jau ilgu laiku. Darba ņēmēju grupa un EESK kopumā ir vairākkārt brīdinājušas, [ka nebūs zaļā kursa bez sociālā kursa](#). Un, lai gan varētu būt kārdinājums to noraidīt kā vēl vienu Briseles žargona blakusproduktu, tā būtu nopietna kļūda. Lauki saskaras ar reālām problēmām, piemēram, [starpnieki, kas](#)

[ražotājiem maksā grašus, bet iekasē drausmīgas patēriņa cenas](#); nepietiekams atbalsts vides reformu veikšanai; un (netaisnīga) brīvā tirdzniecība, skarbi darba apstākļi un klimata pārmaiņas.

Eiropas Komisijas reakcija, [steigā atsaucot prasības attiecībā uz pesticīdiem](#), ir vēl satraucošāka nekā pienācīgas apspriešanās un sociālo partneru iesaistes trūkums un bezdarbība sociālās politikas līmenī. Tāpat kā vides aizsardzības pasākumu gadījumā, atteikšanās no šiem pasākumiem varētu mūsu politiķiem dot nedaudz laika, taču tas mūs arī virzīs uz neatgriešanās punktu vides jomā.

Turklāt, tuvojoties vēlēšanām, galēji labējie cenšas izmantot neapmierinātību un zināmā mērā sekmīgi protestus pagriež pret IAM, zaļo kursu un Programmu 2030. gadam.

Konference par tematu “Pilsoniskās sabiedrības un l?dzdalības demokrātijas stiprināšana Eiropas Savienībā: turpmākie pasākumi”

EESK Pilsoniskās sabiedrības organizāciju grupa

EESK Pilsoniskās sabiedrības organizāciju grupa 25. martā no plkst. 14.30 līdz 18.00 (pēc Centrāleiropas laika) Briselē rīkos konferenci, lai aplūkotu, kā ES kopumā un dalībvalstis atsevišķi var strādāt, lai panāktu efektīvu ilgtspējīgu pilsonisko dialogu un līdzdalības demokrātiju.

Viesreferentu vidū būs

- **Pedro Silva Pereira**, Eiropas Parlamenta priekšsēdētājas vietnieks, kurš aizstāj Eiropas Parlamenta priekšsēdētāju Robertu Metsolu saziņā ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kas pārstāv pilsoņus, un
- **Viņa Ekselence Willem van de Voorde**, Beļģijas vēstnieks un Beļģijas pastāvīgais pārstāvis ES.

Konferences laikā notiks iepazīstināšana ar šādām divām nesenām iniciatīvām:

- **EESK atzinums** “Pilsoniskā dialoga un līdzdalības demokrātijas stiprināšana ES: turpmākie pasākumi” ([SOC/782](#)), kas izstrādāts pēc ES Padomes prezidentvalsts Beļģijas pieprasījuma un pieņemts EESK plenārsesijā 15. februārī;
- **atklāta vēstule**, ko atbalsta 156 parakstītāji no 26 ES dalībvalstīm un ko ierosināja Pilsoniskās sabiedrības organizāciju grupa un “Pilsoniskā sabiedrība – Eiropa”. Vēstulē galvenās ES iestādes tiek aicinātas veikt konkrētus pasākumus, lai īstenotu atklātu, pārredzamu un regulāru dialogu ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām visās politikas jomās.

Konferencē pulcēsies institucionālās ieinteresētās personas un plašāka auditorija, lai apspriestu veidus, kā īstenot šajās un citās iniciatīvās ierosinātos pasākumus.

Konference ir **publiska**. Iepriekšēja reģistrācija ir nepieciešama aktīvai dalībai uz vietas vai attālināti. Pasākums tiks [straumēts](#).

Lai uzzinātu sīkāku informāciju, iepazītos ar programmas projektu, reģistrētos un izmantotu straumēšanu, **apmeklējiet pasākuma tīmekļa vietni**.

SOON IN THE EESC/CULTURAL EVENTS

Brošūra par EESK 14. balvu pilsoniskajai sabiedrībai: uzziniet vairāk par kandidātiem!

Lai atspoguļotu pilsoniskās sabiedrības centienus ierobežot psihoemocionālās veselības traucējumu kluso izplatību Eiropas Savienībā, EESK ir publicējusi brošūru, kurā iekļauta informācija par dažādiem kandidātiem, kuri iesnieguši pieteikumus balvai, ko pilsoniskajai sabiedrībai šogad piešķir par iniciatīvām psihoemocionālās veselības jomā. Brošūru skatīt [šeit](#).

Vai zinājāt? Fakti un skaitļi par garīgo veselību

Fakti un skaitļi par garīgo veselību Eiropas Savienībā neliecina par rožainu ainu, bet drīzāk aicina rīkoties. EESK atbalsta stingrākus pasākumus garīgās veselības veicināšanai valstu un ES līmenī. Tā ir arī aicinājusi izstrādāt saistošus tiesību aktus, lai novērstu psihosociālos riskus darbavietā. Piešķirot Pilsoniskās sabiedrības balvu par garīgo veselību, tā apliecina cieņu pilsoniskās sabiedrības nemītīgajiem centieniem uzlabot Eiropas iedzīvotāju labbūtību.

1. Pēc tam, kad tika saņemti ziņojumi, ka pēc Covid-19 pandēmijas visā Eiropā ir novērots garīgās veselības traucējumu, piemēram, trauksmes un depresijas, straujš pieaugums, EESK nolēma savu nozīmīgo, pilsoniskajai sabiedrībai paredzēto balvu veltīt garīgajai veselībai. Saskaņā ar ESAO datiem vairākās Eiropas valstīs ir vairāki nekā divkārtējais to jauniešu skaits, kuriem ir trauksmes simptomi. Kopš pandēmijas samazinājies arī vecums, kādā rodas šānas traucējumi, it īpaši pusaudžu vidū. Vēl pirms Covid-19 uzliesmojuma garīgās veselības problēmas skāra vismaz 84 miljonus cilvēku – aptuveni katru sesto iedzīvotāju – visā Eiropas Savienībā.
2. Aptuveni 4 % no veseliem cilvēkiem Eiropas Savienībā ir saistīti ar garīgās veselības un uzvedības traucējumiem. Sliktai garīgajai veselībai ir arī milzīga ekonomiskā ietekme, jo tās tiešās un netiešās izmaksas veido aptuveni 4 % no IKP. Vairāki nekā trešdaļa no šīm izmaksām rodas zemāka nodarbinātības līmeņa un darba ražīguma samazināšanās dēļ.
3. Saskaņā ar Eurostat datiem 2020. gadā 44,6 % nodarbināto iedzīvotāju vecumā no 15 līdz 64 gadiem visā Eiropas Savienībā norādīja, ka saskaras ar riska faktoriem, kas ietekmē viņu garīgo labsajūtu darbā. Pārslogdētie darbi vai laika trūkums bija visbiežāk minētais garīgās labbūtības riska faktors darbā, un par to ziņoja gandrīz katrs piektais nodarbinātais ES iedzīvotājs.
4. Garīgā labbūtība ir kļuvusi par vienu no svarīgākajiem ES politiskās darba kārtības jautājumiem. Tā rezultātā Eiropas Komisija 2023. gada jūnijā pieņēma paziņojumu par visaptverošu pieeju garīgajai veselībai. Šī jaunā pieeja, kurai piešķirts ES finansējuma atbalsts 1,23 miljardu eiro apmērā, veicina garīgās veselības aspektu integrāciju visās politikas jomās un koncentrējas uz trim pamatprincipiem: adekvāta un iedarbīga profilakse; piekļuve kvalitatīvai un cenas ziņā pieejamai garīgās veselības aprūpei un atbalstam; un spēja reintegrēties sabiedrībā pēc atveseļošanās. Garīgā veselība ir arī EESK politiskā prioritāte un tās darbības pamats.
5. EESK ir saņēmusi 105 pieteikumus no visas ES, kuros bija ietvertas visdažādākās tēmas – sākot no projektiem, ar kuriem tiktu novērsti psihosociālie riski darbavietā vai risinātas tādās problēmas kā narkotisko vielu lietošana un kiberatkarība, līdz pat stigmatizācijas apkarošanai garīgās veselības jomā un sabiedrības virzītas palīdzības veicināšanai. EESK cer, ka, izceļot un popularizējot šos būtiskos nevalstisko organizāciju centienus atbalstīt garīgo veselību, tā var iedvesmot arī citus darīt to pašu. (sg)

Gar?g?s vesel?bas saglab?šana vecumdien?s: soci?lo kontaktu sp?ks

Ar sociālās iesaistes tīklu *AgeWell* Īrijas labdarības organizācija “*Third Age Foundation*” cenšas mazināt gados vecāko cilvēku vientulību. Tās izveidotajā tīklā *AgeWell* iesaistītie pavadoņi, kas paši vecāki par 50 gadiem, reizi nedēļā mājās apmeklē vecāka gadagājuma cilvēkus, sniedz atbalstu, kā arī uzrauga klienta veselību un labbūtību, izmantojot telefona lietotnē pieejamu anketu. “*Third Age Foundation*” pārstāve *Alison Branigan* mums teica, ka līdz šim Mītas grāfistē (Īrija) šādu atbalstu saņēmuši vairāk nekā 500 cilvēku un viņi šo pakalpojumu dēvē par “glābšanas riņķi” vai pat par “gaismu gara un tumša tuneļa galā”.

Kas jūs pamudināja sākt šo projektu?

Mītas grāfistē *AgeWell* tīkls tika izveidots, lai atbalstītu gados vecākus iedzīvotājus, kuru skaits palielinās un kuriem ir īpašas sociālās, emocionālās, psiholoģiskās un fiziskās aprūpes vajadzības. Veselības aprūpes sistēma saskaras ar milzīgām grūtībām, iedzīvotāju skaits pieaug un viņi noveco, un garš ir to cilvēku saraksts, kuriem vajadzīgi pakalpojumi, tostarp atbalsts mājās. *AgeWell* tīkls ir savlaicīgs un praktisks risinājums, kas papildina un stiprina mūsu veselības aprūpes sistēmu, atbalstot gados vecākus cilvēkus, kuri ir izolēti, vientuļi, vāji, piekalti mājai un apdraudēti, un palīdz viņiem labāk un ilgāk dzīvot viņu izraudzītajā vietā, nodrošinot viņiem sociālus kontaktus un pastāvīgu veselības un labklājības uzraudzību, kā arī apzinot un risinot jaunas problēmas, pirms tās saasinās. *AgeWell* tīkls atbilst arī mūsu organizācijas “*Third Age*” ētiskajiem principiem, proti, tieši atbalstīt vecāka gadagājuma cilvēkus, izmantojot novatoriskus pakalpojumus un programmas, un rada unikālas brīvprātīgā darba iespējas vecāka gadagājuma cilvēkiem, kuri var atbalstīt savus vienaudžus un citas vietējās sabiedrības grupas.

Kā jūsu projektu uzņēma sabiedrība? Vai esat saņēmuši atsauksmes no cilvēkiem, kuriem palīdzējāt? (Vai varat minēt piemēru, ja jums tāds ir?)

Līdz šim brīdim *AgeWell* atbalstījis vairāk nekā 500 vecāka gadagājuma cilvēku Mītas grāfistē. Daudzi ļoti atzinīgi vērtē to, ka programma nodrošina pavadoņus: viņiem radusies īpaša uzticība pret *AgeWell* tīkla nodrošinātajiem pavadoņiem, un tas palīdz mums labāk izprast viņu vajadzības un bažas un dod iespēju viņiem labāk palīdzēt.

Dažas mūsu klientu atsauksmes: “pakalpojums ir mans glābšanas riņķis”, “es nezināju, ka man vajadzīgs atbalsts līdz brīdim, kad es to saņēmu”, “esmu tik pateicīgs par šo pakalpojumu un manu pavadoņi, viņa padara gaišāku manu nedēļu”, “es biju ļoti vientuļš, diendienā nevienu neredzēju, tagad apmeklējumus nevaru vien sagaidīt”. Viens klients, kam, paša vārdiem runājot, klājās ļoti slikti un kas vairākkārt bija apsvēris iespēju izdarīt pašnāvību, teica: “*AgeWell* ieradās īstajā brīdī un palīdzēja man ieraudzīt gaismu gara un tumša tuneļa galā”. Viņš arī piebilda, ka šāds pakalpojums būtu jānodrošina visiem cilvēkiem.

Mūsu brīvprātīgie pavadoņi, kas arī ir gados vecāki cilvēki, saka: “Man ļoti patīk brīvprātīgais darbs”, “Tik

jauki ir redzēt, ka spēju panākt pozitīvas pārmaiņas” un “Šajā darbā esmu daudz uzzinājis par cilvēkiem un par sevi”.

Ar statistikas datiem varam pierādīt, ka “AgeWell” uzlabo labklājību un sociālo, emocionālo un informatīvo atbalstu, mazina izolētību un vientulību, uzlabo veselības pašnovērtējumu un paaugstina fiziskās aktivitātes līmeni.

Dzirdam arī tādas atsauksmes, ka mūsu klientu ģimenes locekļi ir guvuši sirdsmieru un mūsu darbu atzinīgi vērtē veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji, kuri pastāvīgi klientus novirza tieši pie mums.

Ko jūs ieteiktu darīt citām organizācijām, lai ar šādām darbībām un programmām gūtu panākumus?

Apziniet savu auditoriju, iesaistiet organizācijas dalībniekus procesā un uzklausiet viņu ierosinājumus un vajadzības. Ticiet tam, ko zināt un ko variet sasniegt, esiet drosmīgi, radoši, neatlaidīgi: ja jūsu iecere būs pietiekami laba, atradīsiet veidu, kā to īstenot. Esiet atvērti sadarbībai ar citiem un, ja izdosies piesaistīt valsts vai veselības aprūpes dienesta finansējumu un/vai atbalstu, tas var būtiski palielināt programmas uzticamību, ietekmi un panākumus.

Līdztekus fizioloģiskiem faktoriem, kāds, jūsuprāt, ir galvenais iemesls, kāpēc vecumdienās pasliktinās garīgā veselība? Vai mēs, proti, sabiedrība varam uzlabot vecāka gadagājuma cilvēku garīgo veselību?

Vientulība un izolācija vienmēr ir faktori, kas veicina garīgās veselības pasliktināšanos vecumdienās; tā var būt problēma gan Īrijas lauku apvidos, gan tikpat liekā mērā mazākās un lielākās pilsētās. Pēdējos gados pandēmija, piespiedu izolācija, noslēgtība un norobežošanās, sociālo kontaktu, pasākumu apmeklēšanas iespēju un brīvības zaudēšana ir izraisījusi baiļu, trauksmes, depresijas un garīgās veselības problēmu epidēmiju. Daļēji vainīgi arī vietējie un globālie notikumi, tostarp dzīves dārdzības pieaugums, karš un konflikti. Cilvēkiem novecojot, viņu sociālo kontaktu loks var sarukt, slimības var ietekmēt viņu spēju pārvietoties, viņi var kļūt piekalti mājai vai zaudēt neatkarību; visi šie iemesli var ietekmēt pašcieņu, pašvērtējumu, noskaņojumu un skatījumu uz dzīvi. Nedrīkstam aizmirst gados vecākos cilvēkus tikai tāpēc, ka viņus retāk sastopam: svarīgi ir apzināties, cik nozīmīga ir kopiena, kopienas iejaukšanās un sociālo kontaktu un “sociālo recepšu” iniciatīvu spēks.

Lapinlahden Lähde: atst?t stigmu un diskrimin? ciju aiz v?rtiem

2013. gadā Lapinlahti slimnīca, Somijas pirmā psihiatriskā slimnīca un valsts garīgās veselības aprūpes simbols ar 170 gadus senu vēsturi, bija tukša un aizmirsta. Tad garīgās veselības aktīvistu grupa atrotīja piedurknes, lai īstenotu redzējumu par to, kā pārveidot šo noplukušo vēstures mantojumu par atvērtu garīgās veselības, kultūras un mākslas centru. Siru Valleala, šo centru apsaimniekojošās biedrības “Pro Lapinlahti” pārstāve, pastāstīja, ka Lapinlahden Lähde tagad pirmām kārtām ir iekļaujoša vide, kur stigma un aizspriedumi tiek atstāti aiz vārtiem un kur ikviens jūtas gaidīts.

Kas jūs pamudināja sākt šo projektu?

2013. gadā Lapinlahti slimnīca, Somijas pirmā psihiatriskā slimnīca, kas uzbūvēta 1841. gadā, bija tukša. Helsinku pilsētai nebija nekādu plānu slimnīcas nākotnei. Šī vēsturiskā mantojuma vieta, kas atrodas skaistā parka ielokā, bija aizmirsta un pamesta novārtā. Satraukti par šo traģisko situāciju, garīgās veselības aktīvistu grupa sāka dalīties ar savu redzējumu un sapņiem par šo vietu – pārveidot Lapinlahti slimnīcu un parku par atvērtu garīgās veselības, kultūras un mākslas centru.

Tas bija sākums tam, ko šodien pazīstam kā Lapinlahden Lähde jeb “Lapinlahti avots”. Šo darbību pamatā ir teritorijas vēsturiskā un arhitektoniskā nozīme Lapinlahti līča pašā centrā, un tām par iedvesmu kalpo 170 gadus ilga darbs garīgās veselības jomā. Galvenā uzmanība tika pievērsta nevis slimību ārstēšanai, bet gan visu sabiedrības slāņu labbūtības veicināšanai. Lapinlahden Lähde pašlaik ir spilgts piemērs tam, kā noris pret stigmu vērsts darbs un notiek paradigmas maiņa, lai tiktu popularizēts pozitīvais.

Agrāk Lapinlahti bija psihiatrijas flagmanis un vieta, kur nemitīgi attīstījās garīgās veselības aprūpe. Savukārt tagad garīgās veselības aktīvistu, kas bija strādājuši garīgās veselības biedrībā “Pro Lapinlahti”, kura dibināta 1988. gadā, kad Lapinlahti vēl darbojās kā slimnīca, vēlējās izveidot inovatīvu garīgās veselības veicināšanas centru, kurā tiktu izmantotas visas 21. gadsimtā pieejamās zināšanas; šajā vietā tiek iemiesota konkrētā paradigmas maiņa – no garīgo slimību ārstēšanas uz garīgās labbūtības veicināšanu.

Kā jūsu projektu uzņēma sabiedrība? Vai esat saņēmuši atsauksmes no cilvēkiem, kuriem palīdzējāt? Vai varat pastāstīt mums kādu piemēru?

Sākumā bija izaicinājums panākt, lai cilvēki ieietu pa šiem vārtiem. Laikā, kad šo teritoriju izmantoja kā psihiatrisko slimnīcu, tā 170 gadus bija slēgta sabiedrībai, un, neraugoties uz interesi un ziņkārību, bija grūti pārliecināt cilvēkus, ka viņi ir laipni gaidīti ierasties un aplūkot šo vietu. Pamazām cilvēki sāka iesaistīties aktivitātēs un pasākumos un ar aizrautību palīdzēja tos pilnveidot, iesaistoties kā brīvprātīgie un daloties ar idejām. Mākslinieki un izpildītāji atveda uz Lapinlahden Lähde savas mākslas izstādes un sāka rīkot kultūras pasākumus, un šobrīd mums katru gadu notiek vairāk nekā 400 pasākumu un 50-60 mākslas izstāžu. Lapinlahti ir kļuvusi par atvērtu dzīves telpu ikvienam Helsinku iedzīvotājam, katru dienu sekmējot garīgo labbūtību un mazinot vientulību un sociālo atstumtību.

“Kad es iesaistījos šajā iniciatīvā, man šķita absolūti brīnišķīgi, ka varu šeit būt, palīdzot iedvest jaunu elpu šajā vietā... gaiss aizpūš visu smagumu.” (Cresswell-Smith et al 2022)

Lapinlahti slimnīcu šodien uzskata par ļoti drošu un iekļaujošu vidi. Tā ir vieta, kur vienmēr jūties gaidīts, neatkarīgi no tā, kāda tev bija šī diena vai kādā dzīves situācijā tu esi nonācis. Ņemot vērā, ka Lapinlahti ir bijusi psihiatriskā slimnīca, tās pagātnei ir īpaša nozīme. Šajā vietā drīksti justies neaizsargāts, un tur valda absolūti unikāla atklātība par garīgās veselības sarežģījumiem. Mēs attīstām spēcīgu kopienas izjūtu, un katrs var droši iepazīt savas stiprās puses. Stigma un diskriminācija paliek aiz vārtiem, un mēs šeit lepojamies ar to, ka iekļaujam ikvienu.

Lapinlahti pasākumi ir izstrādāti sadarbībā ar tās īpašnieci, Helsinku pilsētu, un šis kopdarbs ir bijis priekšnoteikums visai darbībai. Pašlaik tiek pieņemti tālejoši politiski lēmumi par teritorijas turpmākām īpašumtiesībām, un mēs ceram, ka pašreizējās darbības panākumi tiks pilnībā ņemti vērā.

Kā jūs izmantosiet šo konkrēto finansējumu, lai turpinātu palīdzēt sabiedrībai? Vai jau plānojat jaunus projektus?

Mēs turpināsim pilnveidot savus pasākumus, lai tajos varētu iesaistīties un labumu gūt vēl vairāk cilvēku. Mēs nesen uzsākām aizraujošu projektu cilvēkiem, kas atveseļojas no garīgās veselības traucējumiem; projekta mērķis ir palielināt piekļuvi un pat tiesības uz kultūras pasākumiem, proti, palīdzēt cilvēkiem pašiem rast veidu, kā īstenot kultūras izpausmes, lai noskaidrotu, kas viņiem ir vispiemērotākais garīgās labbūtības, kultūras un mākslas jomā. Tieši šādam mērķim mēs izmantosim dāsno naudas balvu.

Kāda veida kolektīvā rīcība, jūsu prāt, ir vajadzīga, lai mazinātu stigmu, kas bieži vien ir saistīta ar garīgās veselības problēmām? Vai māksla var sniegt atbalstu cilvēkiem ar garīgās veselības problēmām?

Mums ir jāpiedāvā pasākumi, kuros var satikties cilvēki ar atšķirīgu pieredzi un pagātņi. Organizējot pasākumus, kas nav saistīti ar veselības stāvokli vai dzīves apstākļiem, tiek radītas unikālas cilvēciskas saskarsmes un veidoti jēgpilni sakari starp cilvēkiem no dažādām aprindām. Garīgās veselības izpēte ar dažādu līdzekļu, piemēram, mākslas, starpniecību ir vairojusi informētību un izpratni. Māksla sniedz izcilas metodes, kā tuvināt cilvēkus un piedāvā jaunas pieejas, kā risināt pat sasāpējušus jautājumus. Māksla ļauj izpausties un dod iespēju cilvēkiem būt pamanītiem un sadzirdētiem. Un spēja būt sadzirdētam var mainīt cilvēka dzīvi un viņa priekšstatu par sevi.

Dažkārt pietiek ar to, ka tev ir sarunu biedrs

Slovākijas organizācijas *Integra* īstenotais projekts “*Crazy? So what?*” vieno skolēnus un cilvēkus, kam bijušas garīgās veselības problēmas. Vienā pilnā mācību dienā skolēni nepastarpināti iemācās, kā pārvarēt garīgās veselības krīzi un kā saņemt palīdzību. *Integra* direktore *Jana Hurova* mums stāstīja, ka projekts palīdz mazināt to cilvēku stigmatizāciju, kam ir garīgās veselības problēmas, un dod jauniešiem vērtīgu cerības dzirksti.

Kas jūs pamudināja sākt šo projektu?

Jau daudzus gadus mūsu organizācija atbalsta cilvēkus ar garīgās veselības problēmām. Slimības dēļ viņi zaudē darbu, mājas, draugus, dažkārt arī savas ģimenes. Visa viņu dzīve apgriežas kājām gaisā. Gandrīz pirms 30 gadiem pirmo reizi Slovākijā sākām piedāvāt kopienā sniegtus

garīgās veselības aprūpes pakalpojumus. To mērķis bija nodrošināt, ka šie cilvēki pēc ārstēšanās psihiatriskajā slimnīcā var saņemt atbalstu un atgriezties ierastajā dzīvē, kāda tā bija pirms saslimšanas. Mēs atbalstījām pacientu organizāciju izveidi Slovākijā un īstenojām vairākas programmas ar mērķi mazināt aizspriedumus pret garīgajām slimībām. Mūsu aprūpē ir cilvēki ar smagām garīgās veselības problēmām, it īpaši šizofrēniju, un daudzi no viņiem jau ir spējuši integrēties un atrast dzīves jēgu.

Tā kā visa mūsu darbība jau no paša sākuma norit netradicionāli, sadarbojoties ar mūsu klientiem, lai iespējami labāk apzinātu viņu vajadzības, līdzīgu pieeju izmantojam arī programmai “*Crazy? So what!*” Daudzi mūsu klienti ir atraduši eksistences jēgu, tiekoties ar jauniešiem un runājot par savu personīgo pieredzi un to, kā viņiem trūka jaunībā un kas vēlāk izraisīja viņu garīgās veselības problēmas.

Mēs redzam, ka pieaug vajadzība runāt par garīgās veselības nozīmi. Zināšanas par to, kā pārvarēt personīgo krīzi, ir liela priekšrocība.

Programmu “*Crazy? So what!*” Slovākijā sākām īstenot 2005. gadā sadarbībā ar partneriem no Vācijas un Čehijas. Tomēr tikai nesen mums izdevās programmai izveidot stabilāku pamatu un paplašināt to. Apmācības ceļā esam kļuvuši par konsultantiem, apmācām jaunas speciālistu grupas un apmeklējam jaunas skolas.

Kāda bija attieksme pret jūsu projektu? Vai esat saņēmuši atsauksmes no cilvēkiem, kuriem palīdzējāt? (Vai varat minēt piemēru, ja tāds ir?)

Jauniešus spēcīgi iespaido iespēja tikties ar tiem, kuri pārvarējuši garīgās veselības krīzi un kuriem var pajautāt visu ko. Tā viņi var pārliecināties, ka palīdzība vienmēr būs pieejama, ja viņiem pašiem būs problēmas. Dalībnieki vienmēr ir apmierināti, jo mācības notiek visu dienu un saziņa ir vienlīdzīga.

Cilvēki, kam bijuši garīgās veselības traucējumi, var iedrošināt jauniešus risināt savas problēmas. Gandrīz visās klasēs ir skolēni, kuri saskaras ar problēmām. Tas, ka varam viņiem dot cerību, ir milzīgs ieguvums. Pieredzējuši cilvēki stāsta, ko viņi iesāka, lai justos labāk. Viņi paši izlemj, cik dziļi ļaut skolēniem ieskatīties viņu dzīvē. Piedaloties šādos pasākumos, viņiem rodas sajūta, ka viņi ir vērtīgi un ka cilvēki viņus saprot.

Mēs saņēmām daudzas atsauksmes, piemēram, skolēni norāda, ka viņiem parasti nav iespējas tikties ar cilvēkiem ar garīgās veselības problēmām vai ka mums būtu jāiemācās pieņemt šādus cilvēkus un nenosodīt viņus par to, ka viņi ir citādi.

Mēs arī saņēmām atsauksmes no programmā iesaistītajiem cilvēkiem, kam ir personīga pieredze garīgās veselības problēmu risināšanā. Viens dalībnieks mums teica:

“Programma man dod drosmi ticēt sev. Beidzot es vēlos dzīvot! Sarunas ar skolēniem ir smagas, bet dod gandarījumu. Viņi ir ļoti atvērti un gandrīz nemaz nebaidās no sociālas saskarsmes. Mani sajūsmina viņu pārliecība, ka daudz vairāk ir tā, kas mūs vieno, nevis šķir, un ka “jukušo cilvēku” tēls neatbilst patiesībai. Lieliski, ka varu palīdzēt cilvēkiem beidzot atklāti runāt par garīgās veselības problēmām, lai nevienam nebūtu jākaunas vai jāslēpjas.”

Jaunieši ir progresu virzītājspēks. Pēc šādu mācību dienas viņi vienmēr saka, cik svarīga viņiem ir programma “*Crazy? So what!*” un ka tā būtu jāturpina, lai visi slovāku jaunieši var uzzināt, cik vērtīga ir viņu garīgā veselība.

Vai jau plānojat jaunus projektus?

Mēs vēlētos, lai visi jaunieši varētu saņemt šādu izglītību un lai mēs varētu paplašināt programmu, īstenojot to arī citos Slovākijas reģionos. Tā jau īstenota Vācijā (kur meklējami tās pirmsākumi), Slovākijā, Čehijā un Austrijā. Šogad mēs arī apmācījām pirmās asistentu grupas Ukrainā.

Cik svarīgi, jūsu prāt, ir atklāti runāt par garīgās veselības problēmām? Kāds ir jūsu projekta vēstījums?

Mēs vēlamies vēstīt, ka garīgās veselības problēmu dēļ nav jākaunas. Jākaunas tomēr būtu par to, ka neko nedarām savas veselības labā. Veselība nav iedomājama bez garīgās veselības.

Programmas “*Crazy? So what!*” pamatmērķis ir savlaicīgi norādīt uz garīgās veselības nozīmību un vienlaikus uzlabot izpratni, ko nozīmē būt cilvēkam ar garīgās veselības problēmām.

Esam secinājuši, ka profilakse ir daudz labāka nekā ārstēšana. Un tā ir arī efektīvāka. Mēs iedrošinām un motivējam un esam optimistiski. Palīdzība vienmēr ir pieejama. Dažkārt pietiek ar to, ka atrodi sarunu biedru. Sapņu piepildīšana nekad nav viegla, taču ir vērts censties.

Spēles garīgās veselības uzlabošanai — neizmantots potenciāls

Uzskatot, ka garīgās veselības jomā joprojām nav izsmeltas visas iespējas inovācijai un jauniem risinājumiem, Somijas fonds *Lilinkoti* izstrādāja “*The World of Recovery*” (TWoR) spēles. Viena spēlējama tiešsaistē, bet otra — pie galda. Abas ir lomu spēles, kurās spēlētājiem jāiejūtas attiecīgā personāža lomā. Futūristiskā cerību pasaulē nonākušie spēlētāji sāk ceļu uz atveseļošanos. Spēles palīdz gan tiem, kas atgūstas no garīgās veselības un narkotiku lietošanas problēmām, gan arī profesionāliem lietotājiem. *Lilinkoti* pārstāves *Reetta Sedergrén* un *Venla Leimu* mums norādīja, ka spēles varētu ievērojami uzlabot garīgo veselību, tomēr šis potenciāls lielā mērā paliek neizmantots.

Kas jūs pamudināja sākt projektu?

Pirms dažiem gadiem *Lilinkoti* fondam radās sajūta, ka garīgās veselības atgūšanas jomā ir daudz vietas inovācijai un jauniem risinājumiem. Šajā jomā milzīgs solis uz priekšu bija orientācija uz atveseļošanos no garīgas slimības, taču trūka mūsdienīgu, novatorisku instrumentu. Mūsu organizācija gadu desmitiem darbojas ar cilvēkiem, kas atgūstas no garīgās veselības problēmām, un mūsu sapnis bija radīt mūsdienīgu instrumentu garīgās veselības uzlabošanai, proti, digitālu spēli, kurā jāklūst par vienu no personāžiem?

Kā jūsu projektu uzņēma sabiedrība? Vai esat saņēmuši atsauksmes no cilvēkiem, kuriem palīdzējāt?

“*The World of Recovery*” spēles tika izstrādātas sadarbībā ar cilvēkiem, kuri atgūstas no garīgās veselības problēmām, un ar speciālistiem, tāpēc izstrādes procesā pastāvīgi saņēmām atsauksmes, kas ietekmēja galarezultātu.

No abu spēļu spēlētājiem saņēmām anonīmas un personiskas atsauksmes, kas gandrīz vienmēr bija pozitīvas. Piemēram, vairāk nekā 90 % respondentu norādīja, ka mobilā spēle uzlabo viņu labklājību un palīdz viņiem aktīvi darboties, savukārt lomu spēle palīdz viņiem apgūt sociālās prasmes.

Iespējams, vislabākā atsauksme ir smiekli un sarunas par sajūtām, problēmām un stiprajām pusēm, kā arī tas, kā šīs spēles saved kopā spēlētājus neatkarīgi no viņu lomas un izcelsmes.

Ko jūs ieteiktu darīt citām organizācijām, lai ar šādām darbībām un programmām gūtu panākumus?

Tas, ka esat inovācijas avangardā, dod lielu labumu. Tas ir patiešām iedvesmojoši, un jūs darāt kaut ko jaunu. Izmantojiet šo iespēju, domājiet “ārpus rāmjiem”! Sekojiet savam instinktam un ziņkārīgi uzklausiet visu cilvēku viedokli! Izstrādes procesā noteikti iesaistiet ieinteresētās personas un pieredzējušus ekspertus. Ja izstrādājat spēles, esiet gatavi atspēkot daudzus speciālistu aizspriedumus. Garīgās veselības jomā valda uzskats, ka spēles izraisa atkarību un ir kaitīgas. Nebaidieties! Esiet drosmīgi, radoši un uzdrošinieties sapņot.

Kā datorspēles un videospēles var uzlabot garīgo veselību? Vai, jūsuprāt, tās būtu biežāk jāizmanto garīgās veselības problēmu ārstēšanai?

Datorspēlēm un videospēlēm, it īpaši lomu spēlēm, ir milzīgs potenciāls garīgās veselības uzlabošanas jomā. Tā kā satraucoši liels skaits cilvēku cieš no garīgās veselības problēmām, mums vajadzīgi jauni, daudzpusīgi veidi, kā uzlabot garīgo veselību. Žēl, ka spēļu potenciāls nav sīkāk analizēts. Tas nav izskaidrojams ar intereses trūkumu, bet gan ar nepietiekamu finansējumu. Nav ātra un viegla paņēmiena, kā izstrādāt labas spēles garīgās veselības uzlabošanai. Mums vajadzīgs lielāks finansējums, vairāk kopīgi izstrādātu projektu un vairāk garīgās veselības un spēļu nozares speciālistu, kas cenšas sasniegt šo mērķi. Un mums vajadzīgi pētījumi, daudz pētījumu!

Ar šānas traucējumiem saistītas stigmatizācijas ierobežošana ar stigmatizācijas stratēģiju

Pasaulē vairāk nekā 55 miljoni cilvēku, tostarp daudzi pusaudži cieš no ēšanas traucējumiem, kas ietekmē viņu garīgo un fizisko veselību. Stigmatizācijas dēļ daudzi nemeklē palīdzību. Itālijas organizācijas *Animenta* īstenoja projekta “*Telling Stories for Good*” mērķis ir likvidēt stereotipus, veicināt agrīnu diagnosticēšanu un sniegt atbalstu. Kopš 2021. gada projekta īstenošanai uzrunājuši vairāk nekā 10000 Itālijas skolēnu. Mēs sarunājamies ar *Animenta* priekšsēdētāju un dibinātāju *Aurora Caporossi*.

Kas jūs pamudināja sākt šo projektu?

Animenta tika dibināta, jo bija jārod iespēja viedokli paust ne tikai visiem cilvēkiem, kas cieš no ēšanas traucējumiem, bet arī tiem, kas dzīvo

viņiem līdzās. Apvienības mērķis ir nodrošināt cilvēkiem pienācīgu piekļuvi ārstēšanai pret ēšanas traucējumiem, jo cilvēkus, kas cieš no šādiem traucējumiem, var izārstēt, ja viņiem tiek dota iespēja dziedēt sevi.

Kāda bija attieksme pret jūsu projektu? Vai esat saņēmuši atsauksmes no cilvēkiem, kuriem palīdzējāt? Vai varat minēt kādu piemēru?

“*Animenta* ir vieta, kur jutos kā mājās, es sapratu, ka ciešu no ēšanas traucējumiem, kaut arī mans ķermeņa svars nav pazemināts.” Šis ir vēstījums, ko pirms vairākiem mēnešiem saņēmām no mūsu mērķauditorijas un kas deva mums iespēju izprast mūsu darba nozīmi un ietekmi. *Animenta* izveide tika uzņemta ne tikai ar zinātkāri, bet arī ar cerību, ka varam panākt pozitīvas pārmaiņas.

Kā jūs izmantosit šo konkrēto finansējumu, lai turpinātu palīdzēt sabiedrībai? Vai jau plānojat jaunus projektus?

Mēs vēlētos arvien vairāk ieguldīt projektos, ko īstenojam skolās, lai paplašinātu apvienības ietekmi. Līdzekļi tiks arī izlietoti, lai izveidotu pašpalīdzības grupas tiem, kas cieš no ēšanas traucējumiem. *Animenta* rīko arī nometnes, kurās dalībnieki sešas dienas pavada dabā, lai varētu no jauna atklāt attiecības ar sevi, ķermeni un pārtiku.

Ko jūs ieteiktu darīt citām organizācijām, lai ar šādām darbībām un programmām gūtu panākumus?

Sāciet ar stāstiem, lai uzzinātu, kāda ir jūsu mērķgrupas ikdiena. Lūdziet atsauksmes un izdaliēt anketas, lai saprastu, kas šiem cilvēkiem vajadzīgs. Taču pats galvenais ir nebaidīties atklāti stāstīt par savām ciešanām un pārmaiņām, ko vēlaties panākt. Vienlaikus ir svarīgi veidot iesaistīto cilvēku tīklu, lai varētu izveidot efektīvu un lietderīgu atbalsta sistēmu.

Vai, jūsuprāt, mūsdienās valda pienācīga izpratne, ka ēšanas traucējumi ir nopietna garīgās veselības problēma? Vai attiecīgie cilvēki saņem pienācīgu atbalstu un kas būtu jādara, lai to uzlabotu?

Šodien runas par ēšanas traucējumiem dzirdamas biežāk, tāpēc varam teikt, ka pieejams vairāk informācijas. Tomēr šie traucējumi ir slimības, un cilvēki, kuri cieš no šiem traucējumiem, saskaras ar spēcīgu sociālu stigmatizāciju un aizspriedumiem. Daži cilvēki pat šodien uzskata, ka ēšanas traucējumi ir gribas trūkums vai kaprīze. Patiesībā ēšanas traucējumi ir sarežģīta garīga slimība, kurai vajadzīga pienācīga ārstēšana, kas pašlaik ne vienmēr ir pieejama, jo nav pietiekami daudz ārstēšanas centru un daudzi cilvēki nevar piekļūt šim ārstēšanas veidam.

Redakcija

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Laura Lui (ll)

Šī izdevuma līdzautori

Daniela Marangoni (dm)
Daniela Vincenti (dv)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Katerina Serifi (ks)
Katharina Radler (kr)
Laura Lui (ll)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanis (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoumani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Thomas Kersten (tk)

Koordinatori

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Adrese

European Economic and Social Committee
Jacques Delors Building,
99 Rue Belliard,
B-1040 Brussels, Belgium
Tel. (+32 2) 546.94.76
Email: eescinfo@eesc.europa.eu

EESC info is published nine times a year during EESC plenary sessions. EESC info is available in 24 languages
EESC info is not an official record of the EESC's proceedings; for this, please refer to the Official Journal of the European Union or to the Committee's other publications.
Reproduction permitted if EESC info is mentioned as the source and a link is sent to the editor.

03/2024